

11.6.2024

Sisäministeriö

Lausunto luonnoksesta kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelmaluonnoksesta

Sisäministeriö pyytää valtiovarainministeriöltä lausuntoa luonnoksesta Kansallisen väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyn ja torjunnan toimenpideohjelmaksi 2024-2027. Luonnos toimenpideohjelmaksi on valmisteltu laajassa yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toimenpideohjelman ohjausryhmässä oli edustaja keskusrikospoliisista, oikeusministeriöstä, Opetushallituksesta, Poliisihallituksesta, Puolustusvoimista, Rikosseuraamuslaitoksesta, sisäministeriöstä, sosiaali- ja terveysministeriöstä, suojelupoliisista ja valtiovarainministeriöstä (Lauri Taro, budjettiosasto).

Valtiovarainministeriö toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Strategisissa linjauksissa luvussa 1.6. on kohdassa 8 todettu ” Väkivaltaisen radikalisoitumisen ja väkivaltaisen ekstremismin ennaltaehkäisyssä ja torjunnassa huomioidaan sukupuolinäkökulma läpileikkaavasti.”. Valtiovarainministeriö toteaa, että ennaltaehkäisy ja torjunta kohdennetaan koko väestöön ja kaikkiin ihmisryhmiin, ja pyrkimys on huomioida toimenpiteissä laaja-alaisesti eri lähestymiskulmat. Tällöin sukupuolinäkökulman mainitseminen erikseen vaikuttaa irralliselta.

Toimenpiteissä kohdassa 2 viestintätahoksi on määritelty ainoastaan päävastuutahona sisäministeriö. Näkemys on kapea ja voi johtaa etäiseen viestintään asiasta. Ministeriöistä opetus- ja kulttuuriministeriöllä tulisi olla myös merkittävä rooli viestinnässä ja tärkeinä tahoina olisi nähtävä myös kunnat ja kolmas sektori.

Toimenpiteessä 11 sisältö viittaa siihen, että kunnilla olisi tärkeänä toimijana roolia, mutta niitä ei ole tässä roolissa mainittu.

Toimenpiteet 14 ja 34 kohdistuvat erityisesti nuoriin ja siksi niissä voisi mainita myös peruskoulun ja/tai kunnat. Tavoitteet ovat osin yhteneviä opetussuunnitelman tavoitteiden kanssa, mikä tukee ajatusta koulun osallisuudesta toimenpiteisiin.

Samasta syystä toimenpiteessä 28 pitäisi huomioida koulujen henkilökunnan koulutus.

Toimenpiteen 30 toimeenpanossa tulee huomioida, että läheskään kaikilla kunnilla ei ole henkilöstöä, joka mieltäisi päätehtäväkseen turvallisuuden tai riskienhallinnan. Aukottoman verkoston aikaansaaminen edellyttäisi, että kunkin poliisilaitoksen alueella verkostoon kuuluvat kaikki kunnat tavalla tai toisella.

Toimenpideohjelmassa ei erikseen ole todettu valtiollisen vaikuttamisen uhkaa, joskin senkin torjuntaan liittyviä toimia on ohjelmassa. Hybridivaikuttamisella voi olla yhteys myös ekstremismiin ja radikalisoitumiseen. Jatkovalmistelussa tulisi vielä arvioida tähän liittyen erillisten toimien tarpeellisuutta.

Valtiovarainministeriö esittää lisäksi muutamia huomioita hyvinvointialueiden käsittelystä toimenpideohjelmaluonnoksessa.

Hyvinvointialueiden itsehallinnon johdosta niitä ole määritelty toimenpiteiden vastuutahoiksi mutta niitä pidetään useissa toimenpiteissä tärkeinä toimijoina. Hyvinvointialueille osoitettavien toimenpiteiden kohdalla on huomioitava, että hyvinvointialueiden tehtävistä säädetään lailla, ja hyvinvointialueille osoitetut tehtävät tulee olla näiden säädettyjen tehtävien piirissä. Uusien veloitteiden kohdistamisesta hyvinvointialueille tulee pidättäytyä. Samalla tulee huomioida, että hyvinvointialueilla ei ole yleistä toimialaa, toisin kuin kunnilla, jonka nojalla ne voisivat laajasti itsehallintonsa turvin ottaa asioita tehtäväkseen.

Luonnoksessa on mainintoja viranomaisten tietojenvaihdon tiivistämisestä. Tietojenvaihtoa voidaan toteuttaa lainsäädännön puitteissa. Mahdollisia tietojenvaihdon esteitä esimerkiksi koulu-sote -toimijakentän välillä tulee purkaa ensisijaisesti lainsäädäntötoimin. Ohjelman suunnittelussa on otettava huomioon viranomaisten välisen tietojenvaihdon rajoitukset yksittäisten kansalaisten osalta tietojenvaihdossa (salassapitosäätely ja henkilötietojen suoja).

Viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantaminen vaatii lainsäädännön laajempaa tarkastelua ja selkeyttämistä, sekä näihin tehtäviin soveltuvien tietojärjestelmien käytettävyyden parantamista ja koulutusta.

Osastopäällikkö,
budjettipäällikkö

Mika Niemelä

VN/27315/2023-VM-32

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: